

Хохлов Артем

аспірант

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля
м. Северодонецьк

РОЛЬ МИСТЕЦТВА В ІНТЕРКУЛЬТУРНІЙ ОСВІТІ НІМЕЧЧИНИ

Сучасне суспільство вирізняється національним різноманіттям та культурною плюралізацією. Міграції та міжкультурній інтеграції сприяє не лише розширення міждержавних економічних й політичних стосунків, але й глобалізаційні процеси в цілому. В успішній адаптації та соціалізації дітям повинна надаватися усестороння підтримка як з боку держави, так й школи і суспільства. Художньо-естетична освіта і уроки мистецтва зокрема мають бути пріоритетною складовою навчання, адже передбачає формування чуттєво-емоційної особистості та її загальнолюдські цінності.

Вперше «Рекомендації до міжкультурної освіти та виховання в школі» були розроблені в рамках Конференції міністерств освіти та культури Німеччини (нім. Kultusministerkonferenz) у 1996 році. На постійній конференції міністрів освіти і культури федеральних земель було визначено міжкультурну освіту кризовою орієнтацією в завданнях шкіл. Відповідно до Рекомендацій конференції, в умовах соціокультурного багатоманіття можна виділити основні завдання шкіл Німеччини:

- освідомлення мовної й культурної неоднозначності світу;
- розробка та впровадження інтеграційних програм;
- всебічне та рівноправне залучення дітей до навчання, незалежно від їхнього походження;
- підвищення рівня володіння іноземними мовами.

У 2016 році до загальноосвітніх навчальних закладів Німеччини вступило майже 300 000 дітей-мігрантів. Слід зазначити, що кількість учнів цієї категорії має щорічну тенденцію до зростання. Різностороннє охоплення проблеми дозволяє аналізувати соціокультурні явища та сприяти позитивній взаємодії не лише між всіма учасниками освітнього процесу, але й між всіма учасниками соціального життя країни. До інтеграції молодих мігрантів залучаються також церкви, молодіжні та благодійні організації, місцеві органи влади, волонтери. Молодіжні та соціальні служби надають підтримку дітям, зокрема психологічну, в залежності від їхніх індивідуальних особливостей. Молодіжні освітні центри уможливають ознайомлення і з німецькою культурою, і з іншими культурами світу з можливістю вивчення німецької мови в полікультурному середовищі. Інші суспільні та релігійні організації надають молодим людям можливість взяти на себе відповідальність за формування життя суспільства шляхом участі в екологічних, освітніх, мистецьких проектах. Заклади професійної освіти та університети активно співпрацюють зі школами, надаючи інформацію про проекти, які допоможуть оволодіти навичками роботи та життя поза школою, замислитись над професійними орієнтаціями в майбутньому. Школа як центральна структура у навчанні й вихованні передбачає також активне залучення батьків дітей з іншої держави до партнерства, уроків, життя школи, комітетів.

Для отримання знань і навичок, для формування всебічно розвиненої особистості школа має бути вільною від дискримінації та сприяти формуванню міжкультурних компетенцій як під час вивчення всіх предметів, так й під час позакласних заходів. Вагомий внесок в успішній адаптації учнів роблять уроки релігії. Але батьки наділені правом вирішувати, уроки якої релігії вивчатиме їхня дитина. Альтернативу таким урокам становлять етика, філософія або предмет «Цінності і норми» (нім. Wert und Normen), який можуть вибрати батьки учня відповідно до своєї релігійної культури і світогляду.

Необхідно зазначити, що уроки мистецтва (нім. Kunst) тісно пов'язані із чуттєво-емоційною сферою особистості. На уроках мистецтва розвивається не лише естетичний світогляд й логічне мислення учня, але й загальнолюдські цінності, які, виходячи з принципу толерантності, насамперед передбачають усвідомлення, прийняття та повагу до іншої культури. Уроки мистецтва як складова художньо-естетичного навчання дозволяють залучитися до різних видів мистецтва, виховуючи в учнях чуттєве бачення світу. З метою «об'єднання» дітей різних культур мистецтво робить необхідним формування вміння знаходити прекрасне і потворне у навколишньому світі, природі, взаємодії людей.

Аналізуючи та маючи власний погляд на уроках мистецтва, учні навчаються формувати свої думки, аргументувати та відстоювати свої погляди, набувають відповідальності та впевненості у собі, отримують особистісно творчу свободу, що також виховує самостійність. Ефективним методом є створення різнокультурних груп для дослідження і аналізу якогось витвору мистецтва, в яких у взаємодії учні набувають навичок групової роботи, вчаться поважати думки один одного, збираючи різні особистісні бачення в єдиний творчий проект.

Дослідивши джерела інформації щодо стану інтеркультурного навчання в Німеччині та організації уроків мистецтва, можна зробити висновок, що мистецтво як частина художньо-естетичного навчання розуміється цілісно й вагомо у вихованні особистості учня й його можливостей сприйняття навколишнього світу, розуміння того, як влаштована соціальна реальність. Естетичне навчання засобами мистецтва пов'язане не лише із індивідуальним внутрішнім баченням, але й повинно сприяти становленню «зовнішнього образу» культурної особистості, громадянина. Школи в умовах різності культур учнів виділяють значне місце вихованню морально-етичних та загальнолюдських принципів через мистецтво, при чому кожна дитина, усвідомлюючи свою національну ідентичність, має право та можливість стати повноцінною відповідальною частиною суспільства. Саме через підтримку держави, взаємодію із суспільством, співпрацю батьків і школи можлива успішна соціальна адаптація й інтеграція дітей з різними культурними й національними переконаннями.

Список використаних джерел

1. Масол Л.М. Методика навчання мистецтва у початковій школі: [посіб. для вчителів] / Л.М. Масол, О.В. Гайдамака, Є.В. Белкіна та ін. – Харків : Веста: Видавництво «Ранок», 2006. – 256 с.
2. Пащенко М.І. Педагогіка [текст] : навч. посіб. / М.І. Пащенко, І.В. Красноштан. – К. : «Центр учбової літератури», 2004. – 228 с.
3. Integration durch Bildung. // Електронний ресурс. – Режим доступу: <https://www.kmk.org/themen/allgemeinbildende-schulen/integration.html> (дата звернення: 12.10.2020).
4. Interkulturelle Bildung. // Електронний ресурс. – Режим доступу: <https://www.kmk.org/themen/allgemeinbildende-schulen/weitere-unterrichtsinhalte/interkulturelle-bildung.html> (дата звернення: 12.10.2020).